

Биковець Н.П.

*кандидат технічних наук, доцент,
завідувачка кафедри загальнонаукових дисциплін,
Дунайський інститут*

Національного університету «Одеська морська академія»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6365-4701>

Bykovets Natalia

Danube Institute of National University «Odessa Maritime Academy»

Кірсанова В.В.

*кандидат біологічних наук, доцент,
доцент кафедри загальнонаукових дисциплін,
Дунайський інститут*

Національного університету «Одеська морська академія»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5857-1426>

Kirsanova Valentyna

Danube Institute of National University «Odessa Maritime Academy»

Гилка У.Л.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри загальнонаукових дисциплін,
Дунайський інститут*

Національного університету «Одеська морська академія»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1078-8623>

Gylka Ulyana

Danube Institute of National University «Odessa Maritime Academy»

ЕКОНОМІЧНА ДОЦІЛЬНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНИМ ПОДАТКОМ

ECONOMIC FEASIBILITY OF ENVIRONMENTAL TAX MANAGEMENT

Анотація. На сучасному етапі екологічні податки займають важливе місце в податкових системах країн ЄС і постійно вдосконалюються. Одним з методів сприяння економії енергетичних ресурсів та зниження антропогенного навантаження на природу є співвідношення законодавчих актів в галузі екології та екологічних податків. У статті досліджено зростання ставки податку на викиди двооксиду вуглецю в країнах ЄС та в Україні, визначено економічну сутність екологічного податку та проаналізовано динаміку доходів державного бюджету України від екологічного податку за 2016–2020 роки. Значна увага приділена екологічному податку за викиди в атмосферне повітря двооксиду вуглецю. Встановлено, що для руху України в напрямку екологізації економіки нормативно-правова база в галузі охорони навколишнього середовища має бути в гармонії з міжнародним законодавством. Визначено, що для досягнення маловитратних скорочень викидів парникових газів має ефективно працювати система торгівлі квотами на викиди.

Ключові слова: екологічний податок, економія енергетичних ресурсів, викиди парникових газів, екологізація економіки, поповнення держбюджету.

Постановка проблеми. Сучасне суспільство опинилося у скрутному стані: або йти існуючим шляхом взаємодії промисловості з природою, що

вкрай призведе до неминучої екологічної катастрофи, або обрати шлях збереження біосфери придатної для життя, але для цього потрібно змінити сформований тип діяльності. До теперішнього часу технологічний розвиток промисловості орієнтований на реалізацію заходів, направлених на економію енергетичних ресурсів і зниження антропогенного навантаження на природу. Катастрофічні екологічні наслідки, що спричинені глобальним потеплінням, вимагають перегляду пріоритетів та направлення громадянського суспільства на забезпечення взаємодії довкілля, соціуму й економіки. Ресурсо- і енергозбереження поряд зі зменшенням антропогенного впливу на довкілля є двома сторонами єдиного процесу досягнення еколого-економічної збалансованості у функціонуванні економіки. Введення законодавчих актів в області екології, екологічних податків тощо сприяють економії енергетичних ресурсів і зниженню антропогенного навантаження на природу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зміна клімату, наслідки якої вже відчутні, призводить до широкомасштабних руйнувань більшості світових природних екосистем та має суттєвий вплив на еко-

номічну складову [1–8]. Науково-технічний прогрес сприяв зростанню матеріально-технічного потенціалу індустріальних країн при постійно зростаючій тенденції глобальної деградації навколишнього природного середовища. Слід зазначити, що основним завданням сучасного підходу до екологічної безпеки є комплексний підхід до способів управління природними антропогенними системами, суспільством, економікою і біосферою відповідно до законів природи, треба знайти порозуміння між економічними та екологічними інтересами людства. За поєднанням цих концептуальних компонентів є можливість реально розглядати збалансований розвиток не як щось ефімерне, а як реальну перспективу існування людства. Безперервне збільшення концентрації двооксиду вуглецю (CO_2) в атмосфері, що обумовлене спалюванням органічного палива сприяє посиленню впливу парникового ефекту, порушенню в структурі атмосферної циркуляції, глобальному перерозподілу опадів і, як наслідок, призводить до зміни продуктивності біоти. Зростання концентрації атмосферного CO_2 є як наслідком, так і причиною глобального потепління клімату Землі. Тобто ці два процеси працюють за принципом позитивного зворотного зв'язку, прискорюючи один одного.

В роботах вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як О.М. Гаркушенко, Б.М. Данилишина, О.Л. Кашенко, Л.В. Кривенко, С.М. Козьменко, В.С. Міщенко, В.Я. Шевчука, В. Джагера, Дж. Бхаваті, Р. Велфорда, А. Вільямса та ін. досліджено економічні наслідки зміни клімату, теоретичні та практичні аспекти екологічного оподаткування, розглянуто політичні завдання, які необхідно вирішити для адаптації суспільства до його неминучих наслідків. Так, у 2018 році 50-ту Нобелівську премію з економіки отримали американці Вільям Нордхауз та Пол Ромер за інтеграцію кліматичних змін та технологічних інновацій в економічний аналіз. Треба зазначити, що професор Нордхауз із Єльського університету став першою людиною, яка створила модель, що описує взаємозв'язок між економікою та кліматом; професор Ромер з Бізнес-школи Нью-Йоркського університету, показав, як економічні сили керують бажанням фірм випускати нові ідеї та інновації [9].

Досить актуальним пунктом при аналізі останніх публікацій є розвиток економіки у сфері оподаткування, а саме: введення та періодичний перегляд екологічних податків. На сучасному етапі екологічні податки займають важливе місце в податкових системах країн ЄС і постійно вдосконалюються. Проведений аналіз зарубіжного досвіду у сфері оподаткування природоохоронної діяльності дає змогу зробити висновок, що в більшості промислово розвинутих країнах екологічні податки становлять значну суму в загальній системі податків та платежів (у середньому 5–10%). В Україні ця величина сягає приблизно 2% до загальної суми доходу держбюджету.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження та аналіз взаємозв'язку між обсягом викидів двооксиду вуглецю та поповненням державного бюджету від екологічного податку.

Виклад основного матеріалу. Світова спільнота зміну клімату називає загрозою номер один для існування людства. Уряди держав та міжнародні організації мають об'єднатися для безкомпромісної боротьби проти кліматичних змін. Світова спільнота занепокоєна надзвичайно високим рівнем невизначеності в оцінці впливу зміни клімату на економіку. Сама модель зміни клімату є невизначеною через складність прогнозування майбутнього рівня викидів в атмосферу та низки факторів, що залежать від регіональних тенденцій. У п'ятому «Звіті про оцінку» Міжурядової групи ООН з питань зміни клімату (Intergovernmental Panel on Climate Change, IPCC) детально висвітлено прогнозування впливу кліматичного фактора на світову економіку. За результатами дослідження автори «Звіту про оцінку» розрахували, що до 2100 р. середня температура на планеті зростає на 3°C . Унаслідок цього світове господарство втратить приблизно 3% економічного зростання [10, 11]. Люди почали розуміти, що саме вони відповідають за антропогенну складову змін, що відбуваються з кліматом Землі, і що цей процес матиме значний вплив на добробут майбутніх поколінь. Для того, щоб обмежити глобальне потепління, експерти пропонують зменшувати світові викиди CO_2 , приблизно на 50% до 2030 року, у 5 разів більше інвестувати у низьковуглецеві енергетичні технології та енергоефективність, привести частку відновлювальних джерел енергії до 75–80% у 2050 році [12].

Згідно проведених досліджень, було встановлено, що до початку 2019 року люди викинули в атмосферу до 2 400 млрд. тонн CO_2 . Якщо додадуться ще 500 млрд. тонн CO_2 , то поріг потепління підвищиться з $1,09^\circ\text{C}$ до $1,5^\circ\text{C}$. З урахуванням сучасних промислових потужностей, ймовірніше за все, це може статися вже через 15 років, тому що світова економіка не встигне перебудуватися і знизити рівень викидів, навіть якщо почне робити це прямо сьогодні.

Поштовхом до економії енергетичних ресурсів стало введення законодавчих актів в області екології та екологічних податків.

На початок введення податку 1 тонна викидів у повітря CO_2 на екобіржах у країнах ЄС оцінювалась по-різному (табл. 1).

Система торгівлі одиницями об'єму викидів парникових газів (ПГ) Європейського союзу (Emissions Trading System, ETS) на сьогодні найбільший вуглецевий ринок, який бере участь у боротьбі зі зміною клімату і є ключовим інструментом економічного зменшення викидів ПГ в промислових підприємствах, на електростанціях і в цілому в енергетиці. EU ETS створена в 2005 році та працює в усіх країнах ЄС, а також Ісландії, Ліхтенштейні, Норвегії і

Рік введення та ставка податку на викиди CO₂ у країнах ЄС та в Україні [13]

Країна	Рік введення податку	Ставка податку на викиди CO ₂ , євро/тонну CO ₂
Швеція	1991	108,81
Норвегія	1991	48,46
Данія	1992	23,77
Латвія	1995	9,14
Словенія	1996	17,37
Естонія	2000	1,83
Франція	2009	44,81
Україна	2011	0,37
Великобританія	2013	20,12
Німеччина	2021	25,00

покриває біля 40% викидів парникових газів ЄС. Це система зниження викидів ПГ у великій промисловості, оскільки включені в систему підприємства зобов'язані купувати квоти на ту кількість ПГ, яку вони викидають в атмосферу. Згідно складеної статистики викидів підприємств в системі створені одиниці об'єму, у рамках яких підприємства торгують купуючи достатню кількість одиниць об'єму викидів для покриття своїх власних потреб [14; 15]. Також у разі зменшення викидів, підприємство спроможне продати свої резервні надбавки іншим установам, яким бракує квот.

14 липня 2021 Європейська Комісія (ЄК) прийняла ряд законодавчих актів для досягнення кліматичної нейтральності в ЄС до 2050 року, у тому числі щодо скорочення викидів ПГ до 55% до 2030 року. Законодавча база EU ETS частково допомагає у виконанні умов, вказаних в Паризькій угоді. План дій ЄК до 2030 року в цілому базується на реформуванні вуглецевого ринку ЄС. Наприклад, Брюссель пропонує поступове зниження кількості квот на викиди CO₂, як придбаних компаніями, так і безкоштовних. Це приведе до зростання цін емісійних квот і стимуляції компанії скорочувати викиди. ЄС, у рамках EU ETS, планує до 2030 року підняти ціну квот за викиди CO₂ до 90 € за тонну. У 2017 році ціна складала 5 € за тонну і виросла до теперішнього часу до 52,89 € за тонну [14].

Довгий час в Україні ставка податку була дуже низькою (від 0,26 грн. до 0,41 грн. за тонну викидів CO₂). Звісно це не стимулювало підприємців запроваджувати енергоефективні заходи і переходити на відновлювані джерела енергії. З 1 січня 2019 року ставка податку зросла у 24 рази до 10 грн. за тонну викидів CO₂, а обсяги зібраних коштів – у 18 разів до 900 млн грн. Однак усі кошти були спрямовані до загального фонду державного бюджету, без цільового використання [13].

Згідно внесених змін до Податкового кодексу України (редакція від 01.07.2022) та інших законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень [16], за викиди у повітря окремих забруднювальних речовин стаціонарними

джерелами забруднення та за викиди двооксиду вуглецю податок зростає з 10 грн/т до 30 грн/т. Поточний аналіз надходжень до держбюджету за 2016–2021 рр. демонструють наступні графіки (рис. 1, рис. 2) [17].

Починаючи з 2019 року до платників екологічного податку в частині викидів двооксиду вуглецю належать суб'єкти, у яких сукупний річний обсяг викидів CO₂ перевищує 500 тонн.

Якщо річний обсяг викидів CO₂ перевищує 500 тонн за рік, суб'єкти зобов'язані зареєструватися платниками податку у податковому (звітному) періоді, в якому відбулося таке перевищення, та скласти і подати податкову звітність, нарахувати та сплатити податок за податковий (звітний) період, у якому відбулося таке перевищення.

Відповідно, змінилась база оподаткування екологічним податком за викиди двооксиду вуглецю. Так, з 01.01.2019 р. база оподаткування за результатами податкового (звітного) року зменшується на обсяг таких викидів у розмірі 500 тонн за рік (п. 242.4 ПКУ) [18].

Очікується, що з 2022 року надходження до держбюджету при збільшенні податку за викиди двооксиду вуглецю до 30 грн/т зростуть майже втричі у порівнянні з 2019–2021 роками (рис. 3).

За таким підходом, цільове використання надходжень від екоподатків наблизить Україну до реалізації внеску України до Паризької кліматичної угоди, що передбачає зниження викидів парникових газів до 35% від рівня 1990 року [19]. Згідно зі сценарієм другого Національного визначеного внеску України до Паризької угоди (НВВ2) до 2030 року Україна повинна на національному рівні скоротити викиди CO₂ на 65% до 2030 року в порівнянні з 1990 роком. Відповідно, викиди ПГ повинні складати не більше за 37–42% від рівня 1990 року. Україна ставить за мету досягнення кліматичної нейтральності не пізніше 2060 року. Згідно з пояснювальною запискою до НВВ2, йдеться про скорочення викидів усіх парникових газів, не охоплених Монреальським протоколом, – двооксид вуглецю (CO₂), метан (CH₄), закис азоту (N₂O), гідрофторвуглеводні (HFC), перфторвуглеводні (PFC), гексафторид сірки (SF₆), трифто-

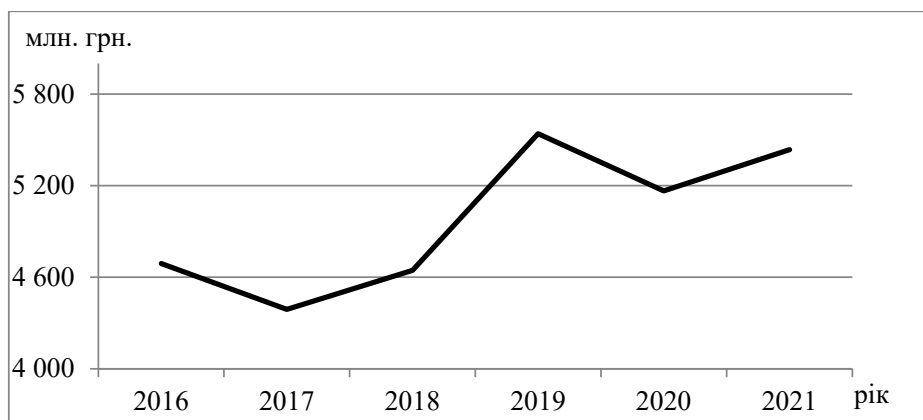

Рис. 1. Поповнення держбюджету за рахунок сплати екоподатків

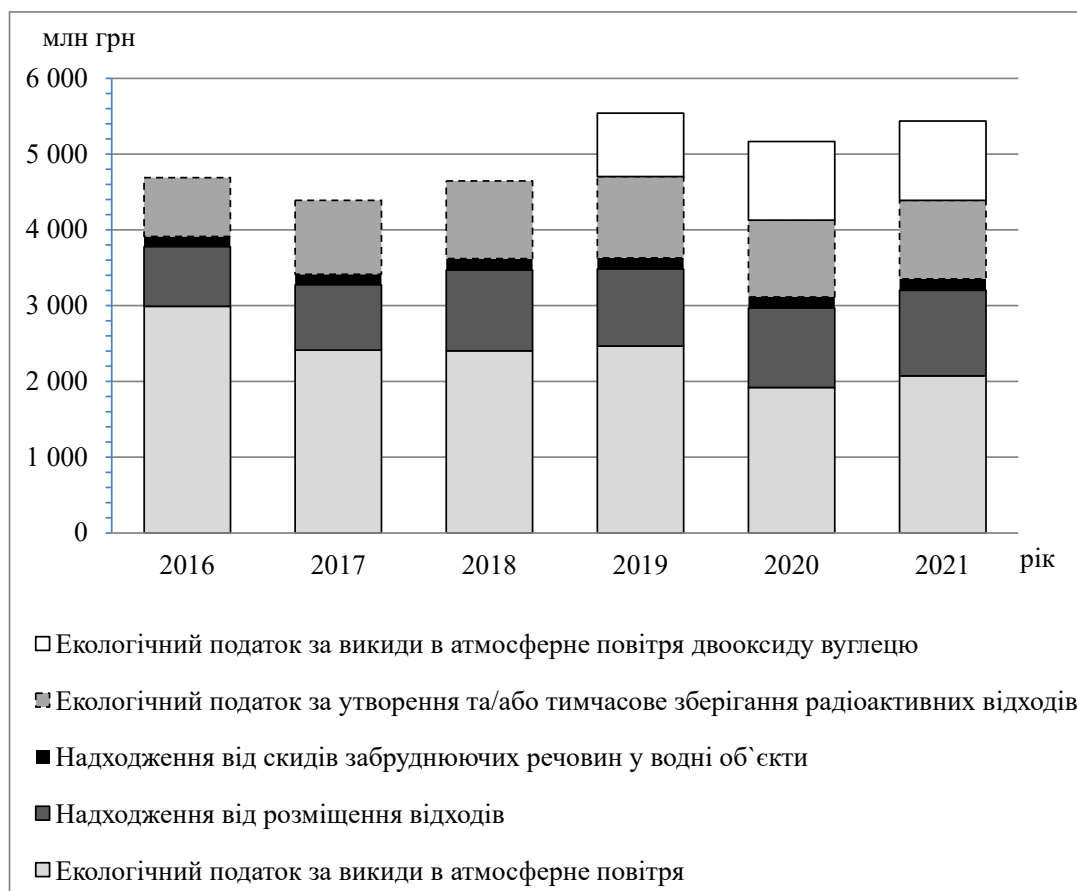

Рис. 2. Поповнення держбюджету за видами екоподатків

рид азоту NF_3 . Фахівці, науковці активно працюють у промисловій та науковій сферах щодо розробки напрямків, методів, методик тощо задля скорочення викидів ПГ у різних галузях промисловості та економіки [20; 21].

Є позитивне спостереження того, що з 1990 року в Україні відбувається істотне скорочення викидів ПГ. За даними проекту Національного кадастру антропогенних викидів із джерел та абсорбції поглиначами парникових газів викиди ПГ в Україні у 2020 році склали 315,9 млн. т CO_2 -еквіваленту (з ура-

хуванням сектору «Землекористування, зміни в землекористуванні та лісове господарство» (333ЛГ) або 317,7 млн. т CO_2 -еквіваленту (без урахування 333ЛГ). У порівнянні із 1990 роком сумарні викиди і поглинання ПГ у 2020 році скоротилися на 65,1% та на 11,7 % (41834 млн. т CO_2 -еквіваленту) відносно 2019 року [22].

Висновки. З метою раціонального природокористування та збереження якості навколишнього природного середовища, а також задля прискорення дій підприємств до зниження антропогенного

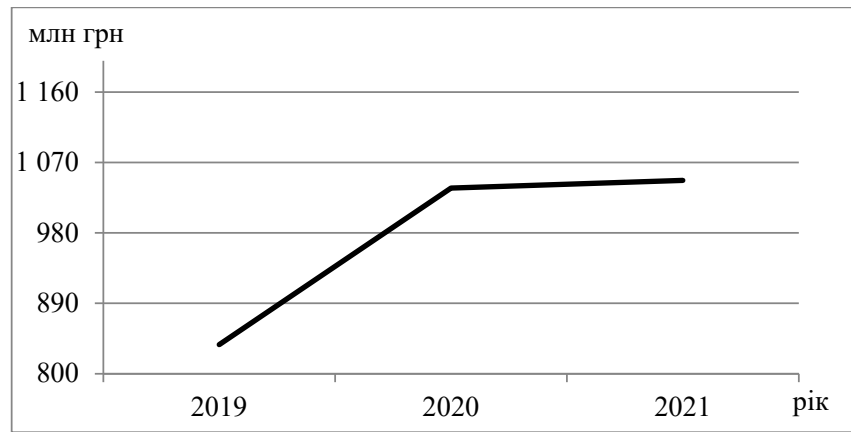

Рис. 3. Динаміка поповнення держбюджету за 2019–2021 роки з екологічного податку за викиди в атмосферне повітря двооксиду вуглецю

навантаження на довкілля, урядами держав були введені екологічні податки. Вони є засобом і методом для вирішення проблеми перерозподілу коштів щодо збільшення фінансування програм, націлених на охорону та збереження довкілля. За результатами проведеного дослідження та аналізу наукових джерел, зазначимо, що зарубіжні країни використовують екологічні податки для стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності у сфері охорони навколишнього природного середовища. В Україні, на жаль, екологічні податки поки що виконують роль фіскальної спрямованості системи стягнення екоресурсних платежів. Рухаючись шляхом екологізації економіки в Україні нормативно-правова база в галузі охорони навколишнього середовища має бути в гармонії з міжнародним законодавством. В нашій країні вже створені основи еколого-економічної відповідальності за нанесення шкоди навколишньому середовищу, проте вони потребують подальшого вдосконалення. Комплексний підхід до екологізації економічного розвитку, що передбачає запровадження системи заходів щодо зниження навантаження на довкілля, дозволить вирішити дану проблему.

Одночасно, оцінюючи наслідки Паризької кліматичної угоди та визначаючи напрямки скорочення обсягів викидів ПГ (у формі національно визначених внесків (НВВ)), є необхідність сконцентрувати увагу на важливих питаннях щодо шляхів досягнення скорочень викидів парникових газів з подальшим звітуванням про отримані результати в рамках майбутніх механізмів міжнародного обліку скорочень викидів ПГ. За умови правильно розробленої системи, торгівля квотами на викиди може бути ефективним, надійним і прозорим інструментом для досягнення маловитратних скорочень викидів ПГ про що свідчить придбаний до теперішнього часу досвід. При цьому водночас мобілізується діяльність представників приватного сектору, залучаються інвестиції та активізується міжнародне співробітництво.

Література:

1. Гаркушенко О.Н. Концептуальные основы экологического регулирования : монография / НАН Украины. Ин-т экономики пром-сти. Донецк, 2008. 159 с.
2. Горошкова Л.А., Хлобистов С.В., Трофимчук В.О. Економіко-статистичне моделювання детермінант динаміки забруднення довкілля України. *Економіка і організація управління*. 2019. № 2(34). С. 46–55. DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2019.2.5>.
3. Данилишин Б.М. Наукові нариси з економіки природокористування : монографія. Київ : РВПС України НАН України, 2008. 280 с.
4. Данилишин Б.М., Хвесик М.А., Голян В.А. Економіка природокористування : підручник. Київ : Кондор, 2009. 465 с.
5. Кривенко Л.В., Мішенін С.В., Макаренко М.І. та ін. Сучасні механізми забезпечення конкурентоспроможності національної економіки : монографія / за загальною ред. Л.В. Кривенко. Суми : Сумський державний університет, 2018. 330 с. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/67811/1/Kryvenko_ekonomika.pdf;AA1995308E6BE220E9D0C87546363288 (дата звернення: 27.05.2022).
6. Козьменко С.М., Корнєєв М.В., Македон В.В. Фінансіалізація економіки та її вплив на індикатори соціально-економічного розвитку окремих країн. *Актуальні проблеми економіки*. 2014. № 11. С. 290–298. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2014_11_39 (дата звернення: 25.05.2022).
7. Дзядикув Ю.В., Гевко Б.Р. Теоретичні і практичні аспекти ресурсозбереження. *Інноваційна економіка*. 2016. № 3–4. С. 103–107.
8. Веклич О., Шлапак М. «Екологічна ціна» економічного зростання України. *Економіка України*. 2012. № 1. С. 51–60.
9. Нобеля з економіки отримали американці. Що вони досліджують? URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-45785722> (дата звернення: 20.05.2022).
10. Зміна клімату (Climate Change) та її вплив на економіку: аналізуємо прогнози ООН та уряду США. URL: <https://ussd.org.ua/2021/05/10/zmina-klimatu-climate-change-ta-yiyi-vplyv-na-ekonomiku-analizuyemo-prognozy-onn-ta-uryadu-ssha/> (дата звернення: 20.05.2022).
11. Іванюта С.П., Коломієць О.О., Малиновська О.А., Якушенко Л.М. Зміна клімату: наслідки та заходи адаптації : аналіт. доповідь / за ред. С. П. Іванюти. Київ : НІСД, 2020. 110 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-10/dop-climate-final-5_sait.pdf (дата звернення: 25.05.2022).
12. Як Україна вирішує проблему кліматичних змін? URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2021/03/21/7287339/> (дата звернення: 29.05.2022).
13. Механізми зменшення викидів CO₂. URL: <https://www.epravda.com.ua/projects/ekonomika-bez-vykydiv/2021/03/31/672462/> (дата звернення: 28.05.2022).
14. Пovyшення цени квот за вибросы CO₂ в странах ЕС. URL: <https://mcl.kiev.ua/povyshenie-ceny-kvot-za-vybrosy-so2-v-stranah-es/> (дата звернення: 17.06.2022).

15. В системе торговли квотами на CO₂ потолка цен не существует. URL: <https://rus.err.ee/1608439316/v-sisteme-torgovli-kvotami-na-co2-potolka-cen-ne-suwestvuet> (дата звернення: 17.06.2022).
16. Податковий кодекс України від 01.07.2022 № 2755-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#top> (дата звернення: 14.07.2022).
17. Екологічні податки України. Інформація щодо сплати до Зведеного бюджету України по платниках – суб'єктах природних монополій та платників рентної плати за користування надрами. URL: <https://www.saveecobot.com/analytics/ecotaxes> (дата звернення: 14.07.2022).
18. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо покращення адміністрування та перегляду ставок окремих податків і зборів: Закон України від 02.04.2020 № 2628-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-viii#Text> (дата звернення: 08.07.2022).
19. Кабмін утвердив обновлений НВВ2: цель 35% выбросов. URL: <https://ecopolitic.com.ua/news/uryad-zatverdiv-onovlenij-nvv2-ukraini-do-parizkoi-ugodi-2/> (дата звернення: 20.06.2022).
20. Биковець Н.П. Додатковий шлях до скорочення викидів парникових газів під час експлуатації судна. *Вчені записки Таврійського Національного університету ім. В.І. Вернадського. Серія: Технічні науки*. 2020. Т. 31(70). № 1. С. 17–21. DOI: <https://doi.org/10.32838/2663-5941/2020.1-2/04>.
21. Sergey Kovalenko, Natalia Bykovets, Olena Kolmykova. The «Lower Danube» Euroregion: Development Emergence of the Environmental Management Cluster Forms. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2021 (June). Vol. 7. No. 3. Riga, Latvia : «Baltija Publishing». P. 140–149. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2021-7-3-140-149>.
22. Проект Національного кадастру антропогенних викидів із джерел та абсорбції поглиначами парникових газів в Україні за 1990–2020 роки. URL: <https://mepr.gov.ua/news/39033.html> (дата звернення: 14.07.2022).
9. *Nobelja z ekonomiky otrymaly amerykantsi. Shcho vony doslidzhuut?* [Americans won the Nobel Prize in Economics. What are they researching?]. Retrieved from <https://www.bbc.com/ukrainian/news-45785722> (accessed: 20.05.2022).
10. *Zmina klimatu (Climate Change) ta yii vplyv na ekonomiku: analizuiemo prohnozy OON ta uriadu SSHA* [Climate Change and its impact on the economy: we analyze the forecasts of the UN and the US government]. Retrieved from: <https://ussd.org.ua/2021/05/10/zmina-klimatu-climate-change-ta-yii-vplyv-na-ekonomiku-analizuyemo-prohnozy-oon-ta-uryadu-ssha/> (accessed: 20.05.2022).
11. Ivaniuta, S.P., Kolomiets, O.O., Malynovska, O.A., & Yakushenko, L.M. (2020). Zmina klimatu: naslidky ta zakhody adaptatsii [Climate change: consequences and adaptation measures]. Kyiv: NISD. Retrieved from: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-10/dop-climate-final-5_sait.pdf accessed: 25.05.2022 [in Ukrainian]
12. Yak Ukraina vyrishuie problemu klimatychnykh zmin? [How does Ukraine solve the problem of climate change?]. Retrieved from: <https://www.pravda.com.ua/articles/2021/03/339/> (accessed: 29.05.2022).
13. Mekhanizmy zmenshennia vykydiv CO₂ [Mechanisms of reducing CO₂ emissions]. Retrieved from: <https://www.epravda.com.ua/projects/ekonomika-bez-vykydiv/2021/03/31/672462/> (accessed: 28.05.2022).
14. Povysheniye tseny kvot za vybrosy CO₂ v stranakh ES [Increase in the price of quotas for CO₂ emissions in the EU countries]. Retrieved from: <https://mcl.kiev.ua/povyshenie-ceny-kvot-za-vybrosy-so2-v-stranah-es/> (accessed: 17.06.2022).
15. 15. V sisteme torgovli kvotami na CO₂ potolka tsen ne sushchestvuyet [There is no price ceiling in the CO₂ trading system]. Retrieved from: <https://rus.err.ee/1608439316/v-sisteme-torgovli-kvotami-na-co2-potolka-cen-ne-suwestvuet> (accessed: 17.06.2022).
16. Podatkovi kodeks Ukrainy vid 01.07.2022 № 2755-VI / Verkhovna Rada Ukrainy [Tax Code of Ukraine dated July 1, 2022 No. 2755-VI / Verkhovna Rada of Ukraine]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#top> (accessed: 14.07.2022).
17. Ekolohichni podatky Ukrainy. Informatsiia shchodo spłaty do Zведеноho biudzhetu Ukrainy po platnykakh – subiektakh pryrodnykh monopolii ta platnykiv rentnoi platy za korystuvannya nadramy [Environmental taxes of Ukraine. Information on payments to the Consolidated Budget of Ukraine by payers – subjects of natural monopolies and payers of rent for the use of subsoil]. Retrieved from: <https://www.saveecobot.com/analytics/ecotaxes> (accessed: 14.07.2022).
18. Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta deiakykh inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo pokrashchennia administruvannya ta perehliadu stavok okremykh podatkiv i zboriv: Zakon Ukrainy vid 02.04.2020 № 2628-VIII / Verkhovna Rada Ukrainy [On amendments to the Tax Code of Ukraine and some other legislative acts of Ukraine regarding the improvement of administration and revision of the rates of certain taxes and fees: Law of Ukraine dated 04/02/2020 No. 2628-VIII / Verkhovna Rada of Ukraine]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-Text> (accessed: 08.07.2022).
19. Kabmin utverdil obnovlenny NVV2: tsel' 35% vybrosiv [The Cabinet of Ministers approved the updated NDC2: the goal is 35% of emissions]. Retrieved from: <https://ecopolitic.com.ua/news/uryad-zatverdiv-onovlenij-nvv2-ukraini-do-parizkoi-ugodi-2/> (accessed: 20.06.2022).
20. Bykovets, N.P. (2020). Dodatkovyi shliakh do skorochennia vykydiv parnykovykh haziv pid chas ekspluatatsii sudna [An additional way to reduce greenhouse gas emissions during ship operation]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho Natsionalnoho universytetu im. V.I. Vernadskoho. Seriya: Tekhnichni nauky*, 31(70), 17–21. DOI: <https://doi.org/10.32838/2663-5941/2020.1-2/04> [in Ukrainian]
21. Kovalenko, S., Bykovets, N., & Kolmykova, O. (2021). The «Lower Danube» Euroregion: Development Emergence of the Environmental Management Cluster Forms. *Baltic Journal of Economic Studies*, vol. 7, no. 3, 140–149. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2021-7-3-140-149>.
22. Proiekt Natsionalnoho kadastru antropohennykh vykydiv iz dzhерel ta absorbtzii pohlynachamy parnykovykh haziv v Ukraini za 1990–2020 roky [Project of the National Cadastre of Anthropogenic Emissions from Sources and Absorption by Sinks of Greenhouse Gases in Ukraine for 1990–2020]. Retrieved from: <https://mepr.gov.ua/news/39033.html> (accessed: 14.07.2022).

References:

1. Garkushenko, O.N. (2008). *Kontseptual'nyye osnovy ekologicheskogo regulirovaniya* [Conceptual Framework for Environmental Regulation]. Donetsk. [in Russian]
2. Horoshkova, L.A., Khlobystov, Ye.V., & Trofymchuk, V.O. (2019). Ekonomiko-statystychnе modeliuвання determinant dynamiky zabrudnennia dokillia Ukrainy [Economic and statistical modeling of the determinants of the dynamics of environmental pollution in Ukraine]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*, 2(34), 46–55. DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2019.2.5>. [in Ukrainian]
3. Danylyshyn, B.M. (2008). *Naukovi narysy z ekonomiky pryrodokorystuvannya: monohrafiia* [Scientific essays on the economics of nature use]. Kyiv: RVPS Ukrainy NAN Ukrainy. [in Ukrainian]
4. Danylyshyn, B.M., Khvesyk, M.A., & Holian V.A. (2009). *Ekonomika pryrodokorystuvannya* [Economics of nature use]. Kyiv: Kondor. [in Ukrainian]
5. Kryvenko, L.V., Mishenin, Ye.V., Makarenko, M.I. et al. (2018). Suchasni mekhanizmy zabezpechennia konkurentospromozhnosti natsionalnoi ekonomiky [Modern mechanisms for ensuring the competitiveness of the national economy]. Sumy: Sumskyi derzhavnyi universytet. Retrieved from: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/download/123456789/67811/1/Kryvenko_ekonomika.pdf;jsessionid=AA1995308E6BE220E9D0C87546363288 (accessed: 27.05.2022). [in Ukrainian]
6. Kozmenko, S.M., Kornieiev, M.V., & Makedon, V.V. (2014). Finansializatsiia ekonomiky ta yii vplyv na indykatory sotsialno-ekonomichnoho rozvytku okremykh krain [Financialization of the economy and its influence on indicators of socio-economic development of individual countries]. *Aktualni problemy ekonomiky*, 11, 290–298. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2014_11_39 (accessed: 25.05.2022). [in Ukrainian]
7. Dziadykevych, Yu.V., & Hevko, B.R. (2016). Teoretychni i praktychni aspekty resursozberezhennia [Theoretical and practical aspects of resource conservation]. *Innovatsiina ekonomika*, 3–4, 103–107. [in Ukrainian]
8. Veklych, O., & Shlapak, M. (2012). «Ekolohichna tsina» ekonomichnoho zrostantnia Ukrainy [«Environmental price» of Ukraine's economic growth]. *Ekonomika Ukrainy*, 1, 51–60. [in Ukrainian]

Abstract. With the achievement of ecological and economic balance in the functioning of the economy, the world community has chosen a reliable path – resource and energy conservation, along with a decrease in the anthropogenic impact on the environment. The consequences caused by global warming require an integrated approach and a review of priorities in order to ensure the interaction of the environment, society and the economy. However, due to the difficulty of forecasting future greenhouse gas emissions, there is a high level of uncertainty in assessing the impact of climate change on the economy. One of the methods of promoting the saving of energy resources and reducing the anthropogenic overload on nature is the ratio of legislative acts in the field of ecology and environmental taxes. The article studies and analyzes the growth of the tax rate on carbon dioxide emissions in the EU countries and Ukraine, and determines the economic essence of the environmental tax.

It is noted that in most developed countries, environmental taxes in the general system of taxes and payments average 5–10%, in Ukraine – about 2%, as evidenced by the analysis of the dynamics of state budget revenues of Ukraine from the environmental tax for 2016–2020. Special attention is paid to the environmental tax for emissions of carbon dioxide into the atmosphere and the targeted use of state budget revenues from environmental taxes, which will bring Ukraine's industry closer to reducing greenhouse gas emissions to 35% of the 1990 level.

It has been determined that for the movement of Ukraine in the direction of greening the economy, it is necessary that the legal framework in the field of environmental protection be in harmony with international legislation. The authors of the article emphasize that in order to achieve low-cost reductions in greenhouse gas emissions, the emissions trading system must work effectively. The carbon market, which has been operating in the EU since 2005, allows businesses to trade their reserve surcharges with other institutions that are short of allowances, while businesses can buy enough emissions to cover their own needs.

Keywords: environmental tax, saving energy resources, greenhouse gas emissions, ecologization of the economy, replenishment of the state budget.